

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput III. Quomodo Missae interesse debeamus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

CAPUT III.

Quomodo Missæ interesse debeamus.

Festorum sanctificatio tota hodie Missæ tantum auditione pene absolvitur. Præcipuus sane hic est cultus, qui Deo tribui possit; in Missa enim Deo Filii sui corpus immolatur, sed non hoc solo diebus Deo penitus dicatis ille est colendus, verum orationibus insuper piisque aliis exercitiis.

Novi Casuistæ tam absonas, imo impudicas opiniones circa modum audiendi Missam docent, ut pene sint incredibiles. Quidam illorum docet, Missam ab aliquo audiri posse, si quatuor eodem tempore Missæ partes audiat, postremo imo Missæ partem ante primam audiri posse, & Turriani auctoritate nititur; quia iste quoad substantiam præceptum implet, cuius solum ordinem invertit. Alius docet, illum præcepto satisfacere, qui Ecclesiam ingressus duas Missæ partes a duobus Sacerdotibus eodem tempore celebrantibus audit (a).

(a) Laxitatem istam Innocentius XI. e scholis catholicis eliminatam voluit, dum hanc num. 20. damnavit propositionem: *Satisfit præcepto Ecclesie de audiendo Sacro, qui duas ejus partes, imo quatuor simul a diversis celebrantibus audit.* Cæterum successiva diversarum Missæ partium auditione & coadunatione ecclesiastico præcepto satisfieri nædum quidam Casuistæ, sed & nonnulli Cathæchetici in libellis pro plebe compilatis adhuc hodie absque scrupulo docent; sed quem

Quomodo Missæ interesse debeamus. 609

Audacius adhuc Casuista quidam progreditur, nec asserere erubescit, illum, qui ad Missam audiendam pergit, ut impudice fœminam aspiciat, Missæ auditionem cæteroquin omisurus, audiendæ Missæ præcepto satisfacere, etiamsi expressam non satisfaciendi intentionem habeat. Ratio, qua hæc paradoxa tuentur, est, quia Ecclesia exteriorem solum actum interessendi Missæ imperat, cum interiores intellectus & voluntatis actus jubere non possit. At ignoratne hosce actus a Deo præcipi, & posse Ecclesiam Dei præcepta declarare? Omnes enim christianæ Religionis actus interni magis sunt quam externi, & per hoc a judaicæ religionis actibus distinguuntur, qui externi erant. Inter Christianæ Religionis actus Missa excellentissimus est & sanctissimus; in Missa enim Christi corpus Deo Ecclesie offert, & cum illo se ipsam: *tam ipsa per*

in finem, quove fructu, haud video. Vel enim illi, qui secundæ Missæ primam solum seu mediam partem audiunt, quo minus parti posteriori assistere queant, iusta causa, e. g. gravi incommodo, damno, metu &c. impediuntur, & sic juxta dicta de legibus (pag. 308.) a legis observantia hic & nunc legitime excusantur, ac vano isto solatiolo non indigent: si vero carnali commoditate, & acedioso tædio avocantur, tamquam servi pigri lenimento hoc prorsus indigni sunt. Quodsi tamen quis hunc Missam audiendi & satisfaciendi modum veluti *dubium* in solo necessitatis casu, quo *certa* fieri satisfactio nequit, practice eligeret, vel aliis suaderet, provide omnino, ac laudabiliter ageret.

Godæu Theol. Mor. Pars I.

Q 9

per ipsum (inquit sanctus Augustinus) *quam ipse per ipsam.* Porro quomodo fidelis quisque qui membrum Ecclesiæ est, offerre se Deo potest, si ad id, quod agit non attendat, nec hinc velit sacrificio interesse? imo dum illud Deo offertur, cor suum diabolo immolat desideriis impudicis, quæ fovet, turpibusque cogitationibus, quibus assentitur. Quamvis exterius suum profiteatur obsequium, nonne Deo illudit, atrocemque illi injuriam infert, dum se adorantem simulat, & revera vehementer contemnit.

Optime cum sancto Antonino (2. part. tit. 9.) & Navarro (*cap. quando not. 13.*) ait Suarez (*disp. 83. sect. 3.*), ad implendum præceptum ejusdem implendi voluntatem esse necessariam; quia præcepti adimpletio est actus obedientiæ, qui sine voluntate fieri nequit. Oportet igitur, ut cum voluntate audiendi Missam non adsit formalis voluntas contraria præcepto; hic enim actus præcepti impletionem impediret, quia illi non obediretur. Hominis etiam exemplum affert, qui die festo Missam ex devotione audiens hunc interiorum actum eliceret: Nolo hac Missa præcepto satisfacere; & ait hunc revera non satisfacturum (a). Ad id tamen, quod si aliquis Missæ interesset cum intentione aspiciendi mulierem, dummodo sufficienter ad Missam attenderet, nec voluntatem satisfaciendi præcepto excluderet, illi satisfacere;

(a) Videantur dicta pag. 310. & 311. una cum subjuncta Nota.

III. *Quomodo Missæ interesse debeamus.* 611

ret; non tamen dicit quod quidam Auctor eum dixisse asserit, quia de simplici visu loquitur, non de impudicis erga mulierem desideriis, aut delectationibus. Nihilominus si hic aspectus toto Missæ tempore hominem detineret, & a debita attentione averteret, quis asserat hunc præcepto satisfacisse? aliud enim quam corporalem præsentiam, & externam reverentiam sacrificium postulat. De his potiori jure quam de Judæis ait Dominus: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me* (*Isaia 29.*).

2. part. t. 13.)
olendum em esse est actus nequit. i. Milia præ- tionem hominis flam et n elicit- ere; & Adie- cum in- o suffi- ntatem tisface- ret.
a cum

Attentio debet pia esse, & ad Deum dirigi. Ratio est, quia Ecclesia Missæ auditionem jubens, actum humanum, & moralem præsentiam jubet; humanus autem nequit esse actus, nec præsentia moralis, quando nulla adest attentio. Nec tamen sufficit humanum esse actum & moralem, oportet insuper, ut pius sit, & ad Dei cultum spectet: quomodo vero Deum ille honorat, cujus animus ad aliena penitus distrahitur, nec de Deo ullatenus cogitat?

Sanctus Thomas de vocali oratione loquens ait (2. 2. *quæst.* 43. *art.* 13.) triplicem esse attentionem, 1. ad verba; 2. ad verborum sensum; 3. ad Deum. Hoc in audiente Missam considerare licet, nam attendere potest ad verba a Sacerdote prolata, & ad sacras, religiosasque actiones, quas ille peragit: hæc autem attentio est omnium infima, sed ad implendum præceptum sufficit. Secunda attentio, quæ ad verborum sensum progreditur, est nobilior; quia

Q 9 2

quia non solum præcepti substantiam respicit, sed finem etiam ejus attingit, qui est Christi passionis, & Dei beneficiorum commemoratio: non tamen hæc ad præceptum implendum est necessaria, hæc enim paucorum est; quamvis quilibet possit & debeat Christi passionem & mortem Missæ tempore confuse saltem meditari, & ab illo christiane vivendi gratiam petere. Tertia attentio, quæ cæteris antecellit, Missæ audientibus est suadenda, & ab his summo studio curanda, ut sacrificii fructum obtineant, & vere Deo se offerant, juxta instituti sacrificii finem. De hoc nos Ecclesia admonet hæc Præfationis verbis: *Sursum corda*; quæ cordis elevatio docet, a creaturarum nostrique amore esse cor abstrahendum, & Deo penitus dicendum. Quomodo igitur qui pravis cogitationibus & desideriis plenum cor habent, & ad hæc sacrificii tempore incumbunt, Ecclesiæ præceptum implere possunt, ut novi quidam Casuista aliterunt?

Postrema hæc attentio, quæ ad implendum præceptum non est necessaria, omnes reverentie & cultus actus complectitur, precesque omnes ac petitiones, quæ Deo offerri possunt; interdum etiam ad contemplationem, & extasim progredi potest, quibus ad verba & cæremonias attentio impeditur, & uni Deo mens mirabiliter adhæret; hinc tamen minime fieret, ne impleretur præceptum. Porro hoc valde distat a voluntaria spiritus evagatione & dissipatione, & ab ejusdem adhæsiōne vanis pravisque cogitationibus.

III. *Quomodo Missæ interesse debeamus.* 613

rationibus, cum quibus novi quidam Casuistæ docent satisfieri posse præcepto. His laxitatibus antiqui omnes repugnant; veluti Sylvester (*v. Missa qu. 6.*), Navarrus (*in Sum. c. 13. & 21.*), Cajetanus (*v. Fest. violat.*), Suarez (*loco cit.*) & Toletus.

Verum quoniam pluribus vagationibus humana mens subjacet, actualis attentio ad totam Missam non est necessaria; ideo involuntaria distractio non impedit, quin præcepto satisfiat. Melior audiendæ Missæ modus est mentem ad ea advertere, quæ dicit, agitve Sacerdos, secus enim actioni non jungimur, qua Ecclesia Deo sacrificium, illique assistentes offerunt. Oportet Tridentina Synodus, ut ii *communicent*, qui Missæ interfunt, illosque hortatur, ut *spiritualiter* id agant. Quomodo autem spiritualis hæc communicatio cum voluntariis pravis desideriis & cogitationibus convenire potest?

In Missa, ut diximus, Christum Ecclesia offert, Christusque Ecclesiam. Assistentes igitur sunt quodammodo sacerdotes, nec eorum dispositio a celebrantis dispositione valde debet differre, ut sacrificii fructum participant. In Canone Deum Sacerdos orat, ut Angelum suum mittat, qui sacras oblationes supra altare sublime suum in Divinæ majestatis suæ præsentiam deferat: hæc autem oblationes sunt assistentium animæ, quas offert Sacerdos cum immaculata Hostia, quæ in cælum ab Angelo deferri non indiget, nec tamen ab iis separatur, quibuscum Deo offertur. Potior ratio, propter quam Ecclesia

Dominicis festisque diebus fideles Missam audire iussit, est, ut Deo tunc se offerant, & cum Dei filii corpore Deo oblati, supremo Domino debitum honorem tribuant. Hinc æstimare licet, quomodo Ecclesiæ præceptum impleant, qui dum Missæ interfunt, prava desideria turpesque cogitationes fovent; sicut novi quidam Calceata docent.

CAPUT IV.

Pœnæ canonica contra Festorum profanatores statuta.

Vetus Ecclesia rigide admodum Festorum violatores puniebat; pretiumque operæ festorum me arbitror, si pœnitentias referam, quibus hoc illa peccatum multabat.

Opera servilia diebus Dominicis Festisque exercens pane & aqua triduo jejunabit (*Burchard. l. 19.*).

Qui die Dominica absque necessitate equo vel cymba iter peragit, pœnitentiam ager septem diebus (*ex Pœnit. antiquo.*).

Qui ante Ecclesiam die festo saltabit, emendationem promittat, pœnitentiam ager tribus annis (*Pœnit. Rom. t. 7.*).

Si quis post prandium Missam audiat, triduo pane & aqua jejunabit (*Burchard. l. 10.*).

Si quis divinorum Officiorum tempore in Ecclesia garriat, decem diebus pane & aqua jejunabit (*idem l. 19. de irrev.*).

Si quis Paschatis, Pentecostes, & Nativitatis festa extra domicili sui locum sine causa celebrat,